

Stanovisko Telekomunikačného úradu Slovenskej republiky k vyjadreniu spoločnosti Telefónica O2 Slovakia, s.r.o., Orange Slovensko, a.s. a T-Mobile Slovensko, a.s. k návrhu Rozhodnutia Telekomunikačného úradu SR, ktorým sa určuje metóda kalkulácie cien za služby ukončenia volania vo verejnej mobilnej telefónnej sieti významného podniku

Dňa 19. mája 2009 doručil Telekomunikačný úrad Slovenskej republiky (ďalej len „úrad“) spoločnosti Telefónica O2 Slovakia, s.r.o. (ďalej len „O2“), spoločnosti Orange Slovensko, a.s. (ďalej len „Orange“) a spoločnosti T-Mobile Slovensko, a.s. (ďalej len „T-Mobile“) návrh „Rozhodnutia Telekomunikačného úradu SR, ktorým sa určuje metóda kalkulácie cien za služby ukončenia volania vo verejnej mobilnej telefónnej sieti významného podniku“ (ďalej len „návrh Rozhodnutia“) a zároveň všetky spoločnosti vyzval, aby sa k predmetnému návrhu Rozhodnutia vyjadrili v lehote podľa § 10 ods. 2 zákona č. 610/2003 Z.z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“).

Návrh Rozhodnutia bol zverejnený 19. mája 2009 na verejne dostupnej internetovej stránke úradu <http://www.teleoff.gov.sk/data/files/2021.pdf>. Na zaslanie písomných pripomienok k predmetnému návrhu Rozhodnutia v zákonom stanovenej tridsaťdňovej lehote úrad vyzval aj všetky ostatné telekomunikačné spoločnosti i odbornú verejnosť.

Stanovisko k návrhu Rozhodnutia úradu doručil Protimonopolný úrad SR a spoločnosti O2, Orange a T-Mobile. Žiadne iné stanovisko v predmetnej veci úradu nebolo doručené, napriek výzve uvedenej aj v závere návrhu Rozhodnutia.

O2 vo svojom vyjadrení (list zo dňa 28.06.2009) uviedla k návrhu nasledovné pripomienky:

1. Všeobecné pripomienky

Vo všeobecnosti by sme radi uviedli, že predložený Návrh nás z hľadiska svojho obsahu prekvapil, a to predovšetkým s ohľadom na obsah spoločných rokovaní s Telekomunikačného úradu SR, odboru ekonomickej regulácie s mobilnými operátormi, ktoré prebehli v prvom kvartáli roka 2009. Z tohto pohľadu je na konzultácie predložené znenie Návrhu hodnotené ako poskytujúce regulovaným mobilným operátorom príliš veľa voľnosti na to, aby mohli byť na jeho základe efektívne zaregulované ceny za prepojenie v mobilných sieťach Orange, T-Mobile a O2. Parametre a vstupy metódy, ktoré uvádzame nižšie, navrhujeme spresniť a presne stanoviť a všeobecne celú metódu zároveň navrhujeme v podstatne menšej miere ponechať závislú na vstupoch a výpočtoch regulovaných operátorov.

Stanovisko úradu

Úrad pri vyhodnotení pripomienok od jednotlivých mobilných operátorov do návrhu Rozhodnutia vložil presnejšie definície parametrov a vstupov a spresnil postupy výpočtov, postupy stanovenia alokačných kľúčov ako aj prevodový mostík pre stanovenie unifikovaných jednotiek prenosu a tiež priemerné hodnoty využitia siete.

Pripomienka akceptovaná.

2. WACC

Pri výpočte WACC v Návrhu nie je vôbec použitá vopred stanovená hodnota, ale iba metóda. Je tu významné riziko, že každý dotknutý operátor si hodnotu vypočíta s ohľadom na svoje ekonomické potreby a nie s ohľadom na Úradom prirodzene sledovaný účel regulácie cien za prepojenie. Nie je vylúčené, že operátori Orange a T-Mobile sa pri výpočte WACC dostanú aj na hodnotu 20 percent.

Stanovisko úradu

Úrad v návrhu Rozhodnutia presne stanovil výpočet hodnoty WACC, definoval jednotlivé vstupy a zdroje odkiaľ je nutné tieto vstupy čerpať. Vymedzil zoznam porovnateľných telekomunikačných podnikov pôsobiacich na európskom trhu, použité prirážky a marže a postup výpočtu postupnosťou krokov a určením vzorcov.

Pripomienka akceptovaná.

3. Využitie sieťových prvkov

V Návrhu sa všeobecne uvádza, že sieťové prvky sa majú rozdeliť podľa ich vytázenia. Vychádzajúc z predchádzajúcich rokovaní je veľmi pravdepodobný predpoklad, že Orange a T-Mobile použijú kategóriu on-net volaní v prípade rádiovkej časti svojich mobilných sietí len jeden krát, hoci to je nereálne, nelogické a aj formálne v rozpore s princípom ABC (Activity Based Costing), ktorý by mal reflektovať každú konkrétnu aktivitu v sieti, a tá je nepochybne v rádiovkej sieti mobilného operátora v prípade on-net volania dvojnásobná, ako sme podrobne uviedli v našom písomnom vyjadrení doručenom úradu v nedávnej minulosti.

Podľa návrhu si každý operátor aj pomer medzi minútami a SMS správami môže určiť ľubovoľne. Tento faktor tiež môže výrazne skresliť a znehodnotiť sledovaný účel regulácie cien za prepojenie.

Stanovisko úradu

Započítavanie „on-net“ volaní v rádiovkej sieti sa bude uskutočňovať len 1-krát podľa prijatého záveru na predkonzultačných rokovaníach a to z nasledovných dôvodov:

Žiadny podnik na maloobchodnej úrovni neposkytuje samostatne službu ani „zostavenia“ (originácie) ani „ukončenia“ (terminácie) volania vo vlastnej sieti. V zmysle platnej legislatívy (zákon) „on-net“ hovor nezahŕňa prvok terminácie, nakoľko pri „on-net“ hovoroch nedochádza v zmysle definície zákona o elektronických komunikáciách k prepojeniu a teda ani k ukončovaniu hovoru, nakoľko prepojením môže byť len fyzické alebo logické spojenie verejných sietí (teda viac ako jednej siete). Pri volaní v rámci jednej siete je využívaná len jedna mobilná sieť jedného podniku a teda nedochádza ani k internému poskytovaniu služby ukončenia hovorov v sieti tohto podniku, nakoľko služba „ukončenia volania“, ktorá je predmetom regulácie na trhu ukončenia volania v jednotlivých verejných mobilných telefónnych sieťach a voči ktorej smeruje povinnosť nákladovej orientácie, je definovaná ako prenos volania z bodu prepojenia do koncového bodu siete (viď. rozhodnutie TÚ, ktorým sa určuje zoznam relevantných trhov z 28. januára 2004). Pri „on-net“ hovore teda nedochádza k prepojeniu a ani k prenosu volania z bodu prepojenia. Navyše všetky náklady vstupujúce do výpočtu v rámci jednotlivých modelov, či už ide o LRIC, LRAIC, FAC, FAHC, alebo vlastný model operátora (Fínsko), sú totiž nákladmi reálnymi. To znamená, že v žiadnom modeli nevstupuje do modelu minúta volania, ktorá nebola reálne pretelefonovaná a každá pretelefonovaná minúta sa počíta len raz. Odôvodňovanie potreby ukončovania volaní vo vlastnej sieti dvojnásobnými nákladmi rádiovkej siete nie je pravdivé a nezohľadňuje fakt, že zaťaženie iných prvkov siete je v prípade „on-net“ volaní naopak menšie, ako v prípade „off-net“ volaní. Výsledným efektom je, že rozdiel medzi nákladmi na

„on-net“ volanie a „off-net“ volanie je minimálny, ako je zrejmé napr. z verejne prístupných modelov britského, francúzskeho alebo fínskeho národného regulátora
Pripomienka neakceptovaná.

Pomer medzi minútami a SMS bol v návrhu Rozhodnutia presne stanovený.
Pripomienka akceptovaná.

4. Právna povaha a účinky rozhodnutia

Doručený Návrh je koncipovaný ako rozhodnutie, t.j. individuálny právny akt adresovaný presne určeným, konkrétnym subjektom, v tomto prípade trom mobilným operátorom pôsobiacim na relevantnom trhu mobilnej terminácie v Slovenskej republike. Ustanovenie § 22 ods. 1 zákona č. 610/2003 Z.z. o elektronických komunikáciách v platnom znení (ďalej len ako „**Zákon**“) skutočne definuje, že formou pre vydanie a zverejnenie metódy kalkulácie cien je rozhodnutie, spôsob zverejnenia a účinky tohto aktu však skôr nasvedčujú tomu, že by sa malo jednať o právny akt so všeobecnou záväznosťou, adresovaný bližšie neurčenému počtu subjektov spĺňajúcich v ňom definované podmienky, napríklad opatrenie Úradu. Je zrejmé, že je potrebné dodržať dikciu vyššie uvedeného ustanovenia Zákona a že na dosiahnutie tohto účelu by bola potrebná legislatívna zmena. Spoločnosť Telefonica O2 preto navrhuje, aby Úrad okrem zverejnenia znenia rozhodnutia vo Vestníku v súlade s ustanovením § 22 ods. 1 Zákona znenie rozhodnutia zároveň aj doručil všetkým trom dotknutým mobilným operátorom a zároveň aby v znení rozhodnutia výslovne označil všetky tri dotknuté podniky – Orange Slovensko, a.s., T-Mobil Slovensko, a.s. a Telefonica O2 ako adresátov tohto rozhodnutia, keďže práve s týmito podnikmi prebiehal celý proces analýzy trhu mobilnej terminácie. Vyššie odporúčaný postup formálne zabezpečí, že zostane zachovaný účinok rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu adresovaného presne určeným subjektom práv a povinností a zároveň bude zachovaná právna povaha tohto aktu podľa § 22 ods. 1 Zákona. Okrem toho samozrejme Úrad zverejní znenie rozhodnutia vo Vestníku. V opačnom prípade, t.j. iba pri zverejnení rozhodnutia vo Vestníku bez jeho doručenie konkrétnym podnikom by boli účinky tohto aktu spochybniteľné a ľahšie napadnuteľné.

Stanovisko úradu

Úrad bude postupovať v súlade s § 22 ods. 1 zákona a metódu kalkulácie cien za služby ukončenia volania zverejní formou rozhodnutia vo Vestníku. Okrem toho bude rozhodnutie doručené všetkým trom mobilným operátorom pôsobiacim na relevantnom trhu mobilnej terminácie v Slovenskej republike. Vzhľadom k tomu, že všetkým trom mobilným operátorom bude rozhodnutím o určení SMP a uložení povinností podľa § 16 ods. 1 zákona uložená okrem iného aj povinnosť podľa § 22 regulácie cien prístupu a povinnosť nákladovej orientácie, nie je potrebné v návrhu Rozhodnutia výslovne označiť všetky tri dotknuté podniky.

Pripomienka akceptovaná čiastočne.

T-Mobile v liste zo dňa 19.06.2009 uviedol k návrhu Rozhodnutia tieto pripomienky:

Model FAHC predpokladá priradenie **všetkých** relevantných nákladov k službám na základe zásady nákladovej príčinnosti. To znamená, že **všetky (priame aj nepriame) náklady nevyhnutné na poskytovanie určitej služby, musia byť k priradené k službe, s ktorou sú spojené.**

Pre účely dodržiavania uvedených zásad nákladovej príčinnosti a transparentnosti je nevyhnutné rozlišovať medzi druhovým členením nákladov a účelovým členením nákladov.

Žiadna z EU regulátormi používaných metodík (FDC/FAC,¹ LRIC,² „benchmarking“) nepredpokladá vylúčenie nákladov nevyhnutných na poskytovanie regulovanej služby, vrátane nákladov spoločných a režijných.³ Primárnym dôvodom je to, že objektívne nevyhnutné náklady, ktoré operátor vynaloží na poskytovanie regulovanej služby, ale ktoré nie sú pokryté z príjmov z tejto regulovanej služby, operátor s nevyhnutnosťou musí pokryť tieto náklady z príjmov z inej služby, resp. služieb, čím sa umelo zvýši cena (a/alebo zníži kvalita či vyber pre koncového užívateľa), a to nad úroveň, na ktorú tlačí konkurenčný boj. Takto neodôvodnený regulačný zásah bude mať za výsledok zvýšenie cien pre koncového užívateľa nad ekonomicky efektívnu úroveň, tzn. protichodne s cieľmi regulácie, ktoré ukladá zákon.

Všetky svoje pripomienky spoločnosť T-Mobile by chcela rozdeliť na 3 skupiny. Do prvej skupiny patria zásadné pripomienky, ktoré podľa nášho názoru je bezpodmienečne nevyhnutne zapracovať do finálneho znenia Rozhodnutia s tým, aby toto splňalo kritéria primeranosti, odôvodnenosti a materiálnej pravdy. Do druhej skupiny patria pripomienky k návrhu Rozhodnutia, ktoré síce nie sú zásadné, avšak dôležité z hľadiska fungovania nákladovej orientácie v súlade s princípami právnej istoty a úlohy úradu zabezpečovať podporu efektívnej súťaže. Do tretej skupiny patria osobitne pripomienky ku kategóriám nákladov ktoré úrad v Návrhu označil za neoprávnené.

1. Zásadné pripomienky

1.1.Oprávnenosť započítania objemu pracovného kapitálu do objemu celkového vloženého kapitálu pri výpočte nákladov na službu ukončovania hovorov.

Vložený kapitál obsahuje taký kapitál, ktorý je v spoločnosti dlhodobo viazaný a od ktorého investori (tzn. poskytovatelia vlastného kapitálu) a poskytovatelia cudzieho kapitálu očakávajú určitú výnosnosť, inak presunú svoj kapitál inam. Kapitál je dlhodobo viazaný ako vo fixných aktívach (ako napr. sieťové prvky), ale tiež v pracovnom kapitáli (napr. zásoby náhradných dielcov k sieti a pod.). Pracovný kapitál (obežné aktíva - krátkodobé záväzky) je nevyhnutnou súčasťou podnikania, bez ktorej by daný business nešlo reálne vykonávať. Pracovný kapitál (či už sa jedná o "krátkodobé" alebo "obežné" položky) udržuje určitú dlhodobú úroveň ("usadeninu"), ktorá viaže dlhodobý kapitál (či už vlastný alebo cudzí). Preto je pracovný kapitál z ekonomického hľadiska nevyhnutnou súčasťou objemu vloženého kapitálu, a primeraná návratnosť vloženého kapitálu (WACC), na uznanie ktorej regulovaný podnik má nárok podľa ustanovení ZEK, má podľa názoru spoločnosti T-Mobile obsahovať aj návratnosť pracovného kapitálu.

Započítania nákladov pracovného kapitálu do celkových nákladov vloženého kapitálu, teda povolenie toho, aby do vloženého kapitálu sa započítaval okrem investičného majetku aj pracovný kapitál, je bežným regulačným štandardom v štátoch EÚ a navyše je v súlade s odporúčaním Európskej Komisie (viď „Commission Recommendation of 8 April 1998 on

¹ „...in the case of FAC a part of the common costs is allocated to the increment.“ ERG 2005. 4.1.3

² “In a regulatory environment it is accepted that all services should bear, in addition to their incremental cost, a reasonable proportion of the common costs.“ ERG 2005, 4.2.6.

³ “The fully allocated cost (FAC) of an increment is the cost incurred in providing that increment, on the basis that none of the operator’s costs are left unallocated. This means that part of the common costs is allocated to the increment involved. This allocation can be done in various ways, but is typically done with some (proportional) relationship to the (direct) costs that are already allocated.“ ERG 2005, 4.3.1.

interconnection in a liberalised telecommunications market (Part 2 - Accounting separation and cost accounting), resp. jeho neskoršie revízie. V kapitole 5, v tabuľke 5.1, uvedeného odporúčania EK (vid'. „Table 5.1.-„Methods of allocating capital employed“) je **pracovný kapitál** (tj. „Working Capital“) priamo uvedený ako **jedna z oprávnených súčastí vloženého kapitálu** („Capital Employed“), a to vrátane odporúčaných metód alokácie pre jej jednotlivé položky.⁴ Tak isto položka pracovného kapitálu je **explicitne uvedená ako súčasť vloženého kapitálu** v navrhovaných Accounting Separation správach v kapitole 7 tohto odporúčania.

Tak isto aj podľa názoru ERG (European Regulators Group) je pracovný kapitál súčasťou vloženého kapitálu. (Vid'. kapitola 5 dokumentu: „ERG COMMON POSITION: Guidelines for implementing the Commission Recommendation C (2005) 3480 on Accounting Separation & Cost Accounting Systems under the regulatory framework for electronic communications“).

V Návrhu rozhodnutia úrad explicitne nespomína možnosť započítavania nákladov vloženého pracovného kapitálu medzi oprávnenými nákladmi na službu ukončovania hovorov. Podľa názoru spoločnosti T-Mobile, pre zabezpečenie právnej istoty pre regulovaný podnik je **potrebné explicitne označiť túto položku v Rozhodnutí za oprávnenú**.

Spoločnosť T-Mobile navrhuje pridať na str. 1 nasledujúcu vetu:

„Do objemu vloženého kapitálu sa započítava okrem objemu investičného majetku aj objem pracovného kapitálu (vypočítaný z priemerných zostatkových hodnôt obežných aktív po odpočítaní krátkodobých záväzkov). Jednotlivé položky pracovného kapitálu sa priradia na príslušné služby alebo sieťové prvky či procesy na základe princípu príčinnej súvislosti.“

Dodatočne na str.1, ods.5 navrhujeme upresniť tak, že do nákladov, od ktorých sa odvodzuje cena za jednotku služby ukončenia hovorov, vstupujú tiež náklady vloženého kapitálu:

„...., aby tieto obsahovali iba náklady (vrátané nákladov vloženého kapitálu) priamo alebo nepriamo spojené s poskytovaním služby“

Stanovisko úradu

Úrad použil model FAHC pre reguláciu služby ukončenia volaní vo verejnej mobilnej telefónnej sieti. Na predkonzultačných stretnutiach so všetkými mobilnými operátormi boli presne špecifikované nákladové položky, ktoré súvisia s ukončovaním volaní priamo, nepriamo a tiež ostatné spoločné resp. režijné náklady. Podľa metódy FAHC vstupujú do nákladového modelu náklady, ktoré súvisia s poskytovaním telekomunikačných služieb (napr. ako náklady na základňové stanice, ústredne, fakturáciu atď.). Na alokáciu týchto nákladov na jednotlivé poskytované služby sa použije metóda ABC (Activity Based Costing), ktorá vychádza z miery využitia jednotlivých kategórií nákladov na dané činnosti významného podniku. To znamená, že všetky (priame aj nepriame) náklady nevyhnutné na poskytovanie určitej služby, musia byť k priradené k službe, s ktorou sú spojené.

Pracovný kapitál (napr. zásoby náhradných dielcov k sieti, obežné aktíva - krátkodobé záväzky) sú síce nevyhnutnou súčasťou podnikania, ale bezprostredne nie je využívaný pri poskytovaní služby ukončovania volania a preto bol, resp. tieto náklady boli na

⁴ “For price-setting purposes, NRAs and operators will be concerned with average capital employed during any period rather than with capital employed at a single point in time such as the financial year end. This is because a “snap-shot” at any one point in time may not be representative of the average level of capital employed by operators. Specifically, working capital balances at a single point in time may not be representative of average working capital requirements over an extended period. The separate accounts of operators should therefore show average capital employed, rather than year-end balances.”

predkonzultačných stretnutiach po dohode s operátormi označené za neoprávnené a do výpočtu ceny za službu ukončovania volania sa nezahrnuli.

Pripomienka neakceptovaná

1.2. Spresnenie alokačnej metódy ABC

Podľa Návrhu rozhodnutia, na alokáciu kategórií nákladov, ktoré súvisia s poskytovaním telekomunikačných služieb na jednotlivé poskytované služby sa použije metóda ABC (Activity Based Costing), ktorá vychádza z miery využitia jednotlivých kategórií nákladov na dané činnosti významného podniku. (Vid'. napr. str.1 Návrhu rozhodnutia).

Avšak, pri podrobnom popise prístupu ku alokácii jednotlivých nákladov dochádza k zúženiu zásad použitia metodiky ABC, a to tým, že úrad navrhuje alokáciu nepriamych prevádzkových nákladov i nepriamych investičných nákladov výhradne pomerom prevádzky, a teda aj v prípadoch, kde by použitie takéhoto faktora nebolo odôvodniteľné povahou jednotlivých kategórií alokovaných nákladov.

Všeobecná metodika ABC je obvyklé založená minimálne na dvojkrokovej alokácii, keď v prvom kroku sú alokované náklady zdrojov na aktivity (procesy), a v druhom kroku sú alokované náklady aktivít (procesov) na koncové služby. To znamená všeobecný nákladovo-alokačný tok vyzerá nasledovne:

ZDROJE -> AKTIVITY -> SLUŽBY (resp. v angličtine: RESOURCES -> ACTIVITIES -> SERVICES).

V každom alokačnom kroku sa potom majú uplatniť také alokačné kľúče, ktoré najlepšie vystihujú príčinnú súvislosť ("cost causality"). Tzn. **neexistujú nejaké univerzálne definície alokačných kľúčov, ktoré sa majú uplatniť, pretože vždy je potrebné rešpektovať špecifiká daného podniku a kľúče vybrať podľa princípu príčinnej súvislosti.** Dá sa však povedať, že v prvom alokačnom kroku (tzn. ZDROJE -> AKTIVITY) sa spravidla uplatňujú kľúče založené na FTE („full-time employees“) a v druhom alokačnom kroku (tzn. AKTIVITY -> SLUŽBY) sa spravidla uplatňujú **kľúče založené na objeme daných služieb alebo počtoch zákazníkov.** Nie je to ale dogma, vždy je potrebné hľadať kľúč najlepšie vystihujúci "cost causality" (nákladovú príčinnosť).

Vyššie uvedená ABC metodika (2 alokačné kroky) je všeobecný princíp. V praxi sa potom v ABC modeloch používa viac ako 2 alokačné kroky (s tým, že každý alokačný krok má potom špecifické kľúče). **Práve v telekomunikáciách býva tých alokačných krokov viac, pretože sa jedná o komplexné odvetvie (musia sa alokovať priame náklady, aktivity, sieťové prvky, a pod.)**

Z vyššie uvedených dôvodov doporučujeme, aby rozhodnutie TÚSR rešpektovalo, že ABC modely sú viackrokové a že v rôznych alokačných krokoch sa dajú použiť rôzne alokačné kľúče, ktoré najlepšie vystihujú príčinnú súvislosť.

Pokiaľ sa jedná o pomer prevádzky, **ten sa dá použiť len v tom poslednom alokačnom kroku,** ale v určitých prípadoch to nie je ten metodicky najsprávnejší „driver“ - vid' nižšie v texte tejto pripomienky.

Telekomunikačný nákladový model je navyše komplexnejší, pretože obsahuje aj submodel alokácie sieťových nákladov (tzn. ZDROJE -> FYZICKÉ SIEŤOVÉ PRVKY -> LOGICKÉ SIEŤOVÉ PRVKY -> SLUŽBY), kde je viackroková alokácia nevyhnutná. Potreba použitia metódy ABC (resp. viackrokovej alokácie) je jednoducho daná tým, že veľká časť nákladov (či už sieťových alebo procesných) je nepriama, zdieľaná a fixná.

Napr. nie je možné jednoducho alokovať odpisy priamo na služby (nie je tam totiž takáto jednoznačná väzba), bez toho aby sme ich najskôr alokovali na fyzické a následne logické sieťové prvky, ktoré sú potom alokované na služby pomocou vyťaženia týchto sieťových prvkov. Obdobný princíp platí napr. pre personálne náklady, ktoré je potrebné najskôr alokovať na procesy, aby následne mohli byť správne alokované na služby. Priama alokácia personálnych nákladov na služby nie je možná (až na drobné výnimky).

Spoločnosť T-Mobile preto navrhuje spresniť alokačnú metódu u nesieťových prevádzkových a investičných nákladov **tak, aby bolo možné pri alokácii nákladov procesov či priamych nákladov na služby použiť v súlade s metódou ABC viac alokačných kľúčov, teda nielen pomer prevádzky:**

Prevádzkové náklady sú rozdelené do skupín súvisiacich nákladov. Prevádzkové náklady sú tiež v prípade kategórie „Náklady na vlastnú sieť“ alokované na základe vyťaženia jednotlivých sieťových prvkov, **v ostatných prípadoch sú prevádzkové náklady alokované na volanie v sieti buď priamo (priame náklady) alebo vo viacerých krokoch pomocou metódy ABC (nepriame a ostatné náklady), pričom pre alokáciu nákladov na služby v poslednom kroku alokácie sa použije taký alokačný kľúč, ktorý najlepšie vystihuje príčinnú súvislosť spotreby nákladov daného procesu (napr. pomer prevádzky, pomer počtu zákazníkov, pomer sieťových nákladov, priame priradenie na danú službu, a pod.)**

Tak isto by sa mal upraviť aj komentár k tabuľke č. 1:

„Spoločné a zdieľané náklady na prepožičovanú prevádzku sú **v prípade sieťových prvkov** alokované na základe vyťaženia jednotlivých sieťových prvkov. **V ostatných prípadoch (tzn. pokiaľ sa nejedná o sieťové prvky) sú tieto náklady alokované vo viacerých krokoch pomocou metódy ABC, pričom pre alokáciu nákladov na služby v poslednom kroku alokácie sa použije taký alokačný kľúč, ktorý najlepšie vystihuje príčinnú súvislosť spotreby nákladov daného procesu (napr. pomer prevádzky, pomer počtu zákazníkov, pomer sieťových nákladov, priame priradenie na danú službu, a pod.)**“ Ako pomocné alokačné kľúče môžu byť v rámci metódy ABC použité: počet zamestnancov, odpracované hodiny, proporcia nákladov, a pod.“

Komentár k tabuľke č.2 by sa mal v tomto zmysle upraviť nasledovne:

„... alokované v prípade kategórie „Náklady na vlastnú sieť“ na základe vyťaženia jednotlivých sieťových prvkov. **V ostatných prípadoch sú prevádzkové náklady alokované na volanie v sieti buď priamo (priame náklady) alebo vo viacerých krokoch pomocou metódy ABC (nepriame a ostatné náklady), pričom pre alokáciu nákladov na služby v poslednom kroku alokácie sa použije taký alokačný kľúč, ktorý najlepšie vystihuje príčinnú súvislosť spotreby nákladov daného procesu (napr. pomer prevádzky, pomer počtu zákazníkov, pomer sieťových nákladov, priame priradenie na danú službu, a pod.)** Ako pomocné alokačné kľúče môžu byť v rámci metódy ABC použitý počet zamestnancov, odpracované hodiny, proporcia nákladov, apod.“

Týmto sa zabezpečí vnútorná konzistentnosť nákladového modelu v časti pravidiel použitia metodiky ABC, **a zároveň sa dosiahne konzistentnosť s iným ustanovením Návrhu rozhodnutia**, ktoré sa nachádza na stránke 2 Návrhu: „pričom ako alokačné kľúče budú použité pomer prevádzky, počet zamestnancov, prípadne odpracované hodiny.“, ktorého znenie navrhujeme upraviť nasledovne:

„pričom ako alokačné kľúče budú použité také, ktoré najlepšie vystihujú príčinnú súvislosť spotreby daného nákladu (napr. pomer prevádzky, pomer počtu zákazníkov, pomer sieťových nákladov, počet zamestnancov, odpracované hodiny, priame priradenie, apod.)“

V prípade, ak takáto konzistentnosť nebude zabezpečená, podľa názoru spoločnosti T-Mobile **dôjde k skresleniu objektívnosti výsledkov nákladového modelu, zníženiu právnej istoty pre regulované podniky a v konečnom dôsledku k narušeniu efektívnej súťaže na mobilnom trhu.**

Stanovisko úradu

Úrad zvážil pripomienku a dospel k názoru, že pripomienka smeruje k spresneniu alokačnej metódy u nesieťových prevádzkových a investičných nákladov tak, aby bolo možné pri alokácii nákladov procesov či priamych nákladov na služby použiť v súlade s metódou ABC viac alokačných kľúčov, nielen pomer prevádzky. Navrhované spresnenie bolo do návrhu Rozhodnutia zapracované.

Pripomienka akceptovaná.

1.3.Zohľadnenie rizikovosti krajiny pri výpočte priemernej hodnoty vloženého kapitálu (WACC)

Úrad navrhuje metódu výpočtu priemernej hodnoty vloženého kapitálu (WACC), ktorá vychádza z výnosnosti bezrizikovej investície a navyše aplikuje niekoľko nevyhnutných ukazovateľov a prirážok, zohľadnenie ktorých je nevyhnutné z hľadiska primeranosti a povinnosti úradu podporovať efektívne investície do kvalitnej a modernej infraštruktúry.

Konkrétne pri výpočte nákladov na vlastný kapitál, úrad v návrhu rozhodnutia uviedol iba prirážku za veľkosť. Podľa nášho názoru vo vzorci chýba ešte **prirážka za rizikovosť krajiny**, ktorá by podľa názoru spoločnosti T-Mobile mala byť vo výpočte zohľadnená.

Vzorec na výpočet nákladov na vlastný kapitál by potom vyzeral nasledovne:

$$Re = Rf + B * (Rm - Rf) + SP + CP$$

- Rf = výnosnosť bezrizikovej investície
- B = beta koeficient
- Rm = výnosnosť trhu
- SP = prirážka za veľkosť
- CP = prirážka za riziko krajiny

Stanovisko úradu

Úrad na základe pripomienok od podnikov upravil v návrhu Rozhodnutia metódu výpočtu WACC. Uviedol presný postup výpočtu a zdroje pre získavanie vstupných údajov. Prirážka za riziko krajiny nie je použitá v Postupe implementácie odporúčania Komisie ohľadom oddeleného účtovníctva a systému nákladového účtovníctva podľa regulačného rámca pre elektronickú komunikáciu (Guidelines for implementing the Commission Recommendation C (2005) 3480 on Accounting Separation and Cost Accounting Systems under the regulatory framework for electronic communications). Z uvedeného dôvodu prirážka za riziko krajiny do výpočtu WACC zahrnutá nebola.

Pripomienka neakceptovaná.

1.4.Spresnenie vzájomného vzťahu medzi „neoprávnenými“ a „oprávnenými“ resp. „čiastočné oprávnenými nákladmi“ v prípade, keď tieto sa prelínajú

Návrh rozhodnutia upravuje „oprávnenosť“ a „neoprávnenosť“ položiek rôznymi cestami. Najprv návrh uvádza pozitívne vymedzenie oprávnených nákladov: „Do výpočtu cien za službu ukončenia volania môžu byť započítané iba primerané a odôvodnené náklady uvedené v Prílohe č. 1, tabuľka 1 - ... tabuľka č. 2 ..a.. tabuľka č. 3“. Teda, ide o tzv. „whitelist“ prístup.

Na strane druhej, Návrh rozhodnutia zahŕňa aj negatívne vymedzenie oprávneností, cez Tabuľku č.4: „Do výpočtu cien za službu ukončenia volania nemôžu byť započítané náklady uvedené v Prílohe č. 1 tabuľka č. 4 Neoprávnené náklady, najmä náklady súvisiace s marketingom a starostlivosťou o zákazníka ani žiadne iné náklady, ktoré nesúvisia so službou ukončenia volania“ (Str.2). Teda, ide o tzv. „blacklist“ prístup.

Navyše, určité kategórie nákladov sa nachádzajú aj medzi oprávnenými, resp. čiastočne oprávnenými nákladmi, aj medzi neoprávnenými nákladmi (napríklad „autá“, či náklady na získanie zákazníka/akvizíčné náklady).

Podľa vysvetlenia úradu poskytnutého na požiadanie spoločnosti T-Mobile, v prípade ak náklady sa prelínajú, ide o odkaz na „oprávnenú“, resp. „čiastočne oprávnenu“ a „neoprávnenú“ časť jednej a tej istej kategórie nákladov.

V tejto súvislosti si spoločnosť T-Mobile dovoľuje predovšetkým vyjadriť názor, že vo všeobecnosti najvhodnejším nástrojom na definovanie oprávnenosti, resp. neoprávnenosti nákladov by bolo určenie všeobecného pravidla v Rozhodnutí, v zmysle ktorého významný podnik je povinný alokovať na službu ukončovania hovorov iba tie náklady, ktoré so službou ukončovania hovorov súvisia na základe princípu nákladovej príčinnosti, rešpektujúc zásady proporcionality a transparentnosti.

Regulačná prax EÚ pozná aj tzv. „blacklist“ prístup, uplatnený napr. regulátorom v Českej republike, keď zoznam neoprávnených nákladov je priamo zadaný v rozhodnutí určujúcom požiadavky na nákladový model (tento blacklist je však nadefinovaný na úrovni nákladových druhov, nie na úrovni procesov, kde sa operátor má riadiť príčinnou súvislosťou). „Whitelist“ prístup je podľa nášho názoru viac vhodný pri použití metodiky LR(a)IC založenej na „bottom-up“ princípe.

Prístup zadaný v Návrhu rozhodnutia, založený na kombinácii „whitelist“ a „blacklist“, teda kde sú aj neoprávnené aj oprávnené náklady, podľa nášho názoru vyžaduje niekoľko úprav na to, aby ho bolo možné spoľahlivo implementovať, a aby bolo zadosťučinené právnej istote.

i. Explicitné definovanie skutočnosti, že aj „neoprávnené“ náklady sa môžu čiastočne alokovať na službu ukončovania hovorov, pokiaľ sú súčasne uvedené medzi „oprávnenými“ (či už plne alebo čiastočne oprávnenými) a „neoprávnenými“ nákladmi, inými slovami pravidla, že nákladové položky, ktoré sú súčasne uvedené v oprávnených i neoprávnených nákladoch, môžu byť čiastočne alokované na službu ukončenia hovorov.

Z uvedených dôvodov navrhujeme pridať na str.2 nasledujúcu vetu:

„Do výpočtu cien za službu ukončenia volania nemôžu byť započítané náklady uvedené v Prílohe č. 1 tabuľka č. 4 b). Náklady uvedené v Prílohe č. 1 tabuľka č. 4 a) sa môžu byť započítané iba ak súčasne sú uvedené v Prílohe č. 1 Tabuľka č.1 alebo 2 alebo 3, a iba v oprávnenej časti.

ii. **Rozčlenenie** Tabuľky č.4 v Prílohe č.1 na časti „**Tabuľka č.4a)**“ (náklady, ktoré sú neoprávnené čiastočne) a „**Tabuľka č.4 b)**“ (náklady, ktoré so službou ukončovania hovorov nesúvisia). K oprávnenosti samotných položiek navrhovaných úradom vid'. vyjadrenie spoločnosti T-Mobile v časti 3 tohto stanoviska: „Osobitné pripomienky ku kategóriám nákladov, ktoré úrad v Návrhu označil za neoprávnené.“

iii. **Premenovanie** Tabuľky č.3 „čiastočné oprávnené“ náklady a úprava vysvetliviek k Tabuľkám č. 1 a 2.

Spoločnosť T-Mobile **navrhuje premenovať tabuľku č.3 v Prílohe č.1 na „Náklady ktoré sa alokujú podľa špecifického alokačného kľúča.“**

Dôvodom na premenovanie je **potreba vyhnúť sa možnému nedorozumeniu** ohľadne oprávnenosti alokácie nákladov, uvedených v Tabuľkách č. 1 a 2 v Prílohe č.1.

Navrhujeme teda úpravu vysvetliviek k Tabuľkám č. 1 a 2 v Prílohe č.1:

Č. 1. „Investičné náklady“ obsahovali všetky priame sieťové a nesieťové náklady ako aj spoločné a zdieľané sieťové a nesieťové náklady, **v časti alokovanej na službu ukončovania hovorov**. Spoločné a zdieľané náklady na prepojovanú prevádzku sú v prípade sieťových prvkov alokované na základe vyťaženia jednotlivých sieťových prvkov. V ostatných prípadoch (tzn. pokiaľ sa nejedná o sieťové prvky) sú tieto náklady alokované vo viacerých krokoch pomocou metódy ABC, pričom pre alokáciu nákladov na služby v poslednom kroku alokácie sa použije taký alokačný kľúč, ktorý najlepšie vystihuje príčinnú súvislosť spotreby nákladov daného procesu (napr. pomer prevádzky, pomer počtu zákazníkov, pomer sieťových nákladov, priame priradenie na danú službu, a pod.)“. Ako pomocné alokačné kľúče môžu byť v rámci metódy ABC použité počet zamestnancov, odpracované hodiny, pomer nákladov, a pod.“;

Č. 2. „Prevádzkové náklady“ zahŕňali iba priame a nepriame náklady, **v časti alokovanej na službu ukončovania hovorov** v sieti významného podniku alokované v prípade kategórie „Náklady na vlastnú sieť“ na základe vyťaženia jednotlivých sieťových prvkov. V ostatných prípadoch sú prevádzkové náklady alokované buď priamo (priame náklady) alebo vo viacerých krokoch pomocou metódy ABC (nepriame a ostatné náklady), pričom pre alokáciu nákladov na služby v poslednom kroku alokácie sa použije taký alokačný kľúč, ktorý najlepšie vystihuje príčinnú súvislosť spotreby nákladov daného procesu (napr. prevádzky, pomer počtu zákazníkov, pomer sieťových nákladov, priame priradenie na danú službu, a pod.)“. Ako pomocné alokačné kľúče môžu byť v rámci metódy ABC použité počet zamestnancov, odpracované hodiny, pomer nákladov, a pod.“;

Č. 3 „**Náklady ktoré sa alokujú podľa špecifického alokačného kľúča**“ zahŕňali investičné a prevádzkové náklady alokované na službu ukončenia volania v sieti významného podniku podľa v tabuľke stanoveného alokačného kľúča;

Stanovisko úradu

Úrad zvážil pripomienku a dospel k názoru, že pripomienka smeruje k spresneniu vysvetliviek k tabuľkám v Prílohe č. 1 a preto navrhované spresnenie bolo do návrhu Rozhodnutia zapracované.

Návrh zmeniť použitý prístup zadefinovaný v Návrhu rozhodnutia, založený na kombinácii „whitelist“ a „blacklist“, teda kde sú aj neoprávnené aj oprávnené náklady, rovnako ako uskutočniť navrhované úpravy úrad neakceptoval, nakoľko „definovanie skutočnosti, že aj „neoprávnené“ náklady sa môžu čiastočne alokovať na službu ukončovania hovorov, pokiaľ sú súčasne uvedené medzi „oprávnenými“ (či už plne alebo čiastočne oprávnenými) a

„neoprávnenými“ nákladmi“ je zmätočný a priamo by umožnil to, čomu sa úrad v návrhu Rozhodnutia snažil zabrániť t.z. započítať neoprávnené náklady do výpočtu ceny za službu ukončenia volania.

Tabuľku č. 3 v Prílohe č. 1 úrad premenoval na základe odporúčania Orange na „Ostatné čiastočne oprávnené náklady“, čo sa úradu javí ako výstižnejšie.

Rozčlenenie Tabuľky č.4 v Prílohe č.1 vzhľadom na vyššie uvedené úrad neakceptuje.

Pripomienky akceptované čiastočne.

1.5. Lehota na implementáciu

Úrad navrhuje, aby významný podnik najneskôr do 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým úrad uloží významnému podniku povinnosť nákladovej orientácie ukončenia volania podľa § 22 ods. 1 zákona, predložil úradu výpočet ceny na základe nákladovej metódy FAHC. (Vid' str.3).

Uvedená navrhovaná lehota sa javí ako neprimerane krátka a to z viacerých dôvodov:

Pri implementácii požiadaviek úradu do modelu plne alokovaných historických nákladov **je totiž potrebné vykonať množstvo časovo náročných krokov (napr. uskutočniť výberové konanie na externého dodávateľa, zmeny modelu účtovníctva, opakovane naplnenie tohto modelu dátami atď.), ktoré sa môžu začať až v čase, kedy bude uložená povinnosť a kedy bude presne určený jej obsah resp. spôsob jej naplnenia.** Spoločnosť T-Mobile nemá personálne, časové ani finančné kapacity, aby sa pripravovala na implementáciu povinnosti, ktorá je nákladná, nemusí byť v konečnom dôsledku vôbec uložená a nie je finalizovaný ani jej obsah resp. rozsah (alokácia nákladov). Nie je možné v čase konzultácií ohľadom nákladového modelu (bez poznania jeho konečnej podoby), ani uskutočniť výberové konanie na dodávateľa, resp. konzultanta úpravy modelu účtovníctva a logicky ani začať implementovať samotný model a už vôbec nie naplňovať tento model aktuálnymi dátami čo je proces časovo najnáročnejší (cca 60 dni).

Spoločnosť T-Mobile preto verí, že úrad prehodnotí svoj postoj k tejto mimoriadne citlivej otázke, nakoľko prípadne nesprávne implementovaný model môže ohroziť zmysel dlho pripravovanej a z pohľadu úradu potrebnej regulácie. V tejto súvislosti spoločnosť **T-Mobile žiada o uplatnenie lehoty na implementáciu minimálne v rozsahu 60 dní.**

Úrad tiež navrhuje aby výpočet za rok 2008 bol predložený najneskôr do 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým úrad uloží významnému podniku povinnosť nákladovej orientácie ukončenia volania podľa § 22 ods. 1 ZEK.

Vzhľadom na to, že podľa aktuálne prebehajúceho procesu uloženia povinností významnému podniku rozhodnutie ktorým úrad uloží významnému podniku povinnosť nákladovej orientácie očakáva sa už 04.07.2009 (informácia podľa Oznámenia o predĺžení lehoty na vydanie rozhodnutia zo dna 03.06.2009), môže stať že 30 dňová lehota začne bežať už dna 05.07.2009 **a teda uplynie možné ešte pred tým, ako bude vydané Rozhodnutie** ktorým sa určuje metóda kalkulácie cien za služby ukončenia volania vo verejnej mobilnej telefónnej sieti významného podniku, navrhujeme aby 30 dňová lehota začínala plynúť odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o metóde kalkulácie cien. **Regulovaný podnik totižto objektívne nemôže začať plniť povinnosť podľa metódy ktorá ešte nebola schválená v právoplatnom rozhodnutí.**

Preto navrhujeme upraviť znenie Návrhu rozhodnutia:

Významný podnik je povinný najneskôr do 60 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia , predložiť úradu výpočet ceny na základe nákladovej metódy FAHC

rešpektujúci vyššie uvedené princípy, pričom všetky vstupné údaje musia vychádzať zo stavu, ktorý bol k 31.12.2008.

a

Významný podnik je povinný predložiť úradu všetky oprávnené a čiastočne oprávnené „Investičné náklady“ a „Prevádzkové náklady“, (Príloha 1, Tabuľky č. 1,2 a 3) inými slovami vstupné informácie potrebné pre využitie metódy FAHC a požadované úradom najneskôr do 60 dní odo dňa právoplatnosti **tohto rozhodnutia**, pričom všetky vstupné údaje musia vychádzať zo stavu, ktorý bol k 31.12.2008. Rovnako je významný podnik povinný predložiť úradu „Neoprávnené náklady“ (Príloha 1, Tabuľka č. 4), ktoré v žiadnom prípade nemôžu vstupovať do výpočtu

Stanovisko úradu

Úrad akceptuje požiadavku na zmenu termínu predloženia podkladov úradu z „najneskôr do 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým úrad uloží významnému podniku povinnosť nákladovej orientácie ukončenia volania podľa § 22 ods. 1 zákona“ na „najneskôr do 30 dní odo dňa nadobudnutia **právoplatnosti tohto rozhodnutia**“.

Požiadavku na predĺženie termínu z 30 na 60 dní úrad neakceptuje nakoľko podnik už povinnosť oddelenej evidencie má uloženú a o požiadavke na zmenu vo vedení evidencie je informovaný v dostatočnom časovom predstihu.

Pripomienka akceptovaná čiastočne

2. Iné pripomienky

2.1. Upresniť vo všetkých častiach dokumentu, že celé rozhodnutie sa týka len ukončenia (terminácie) hlasových volaní

Toto spresnenie nám pripadá celkom logické vzhľadom na analýzu relevantného trhu č.9, kde úrad analyzoval pravé hlasové volania.

2.2 Legenda k vzorcu jednotkových nákladov („J“) (str.5)

Vzhľadom k tomu, že sa dané rozhodnutie týka len ukončovania hlasových volaní, navrhujeme vypustiť posledné 2 vety popisujúce rôzne jednotky merania prenosu (minuty, SMS, MMS, MB), aby to nebolo zavádzajúce. Pre ukončenie hlasového volania se budú ako jednotka prenosu používať minuty (tie sa budú používať tak v alokačných kľúčoch/routing tabuľke, ako aj pre výpočet jednotkových nákladov).

Navrhujeme vypustiť nasledujúce 2 vety:

„(Jednotka prenosu sa líši od formy poskytovanej služby. Zvyčajne je to 1 minúta hovoru, 1 SMS, 1MMS, 1MB prenesených dát.“

Upraviť legendu k celkovým jednotkám nasledujúcim spôsobom: „J – celková suma jednotiek prenosu (minúty)“ Tzn. zmazať SMS, MMS atď.

3. Zasadne pripomienky osobitne ku kategóriám nákladov, ktoré úrad v Návrhu označil za neoprávnené.

3.1. Predajné miesta a budovy

Predajné miesta sa podieľajú na nákladoch na službu ukončovania hovorov minimálne v 2 podobách:

a) predajná sieť sa nepoužíva iba na predaj služieb, ale aj na zákaznícku podporu a starostlivosť o zákazníka. Je z praktického hľadiska nevhodné, aby sa v predajniach poskytovala starostlivosť o zákazníkov len v časti odchádzajúcich hovorov. Uvedené znamená, že aj prichádzajúce hovory (sťažnosti na dovolateľnosť, servis aplikácií súvisiacich s prímáním hovorov) sa riešia na predajných miestach a objektívne tak vytvárajú náklady pre TMSK.

b) predajná sieť je primárnym nástrojom na zvýšenie počtu zákazníkov. Zvýšenie počtu zákazníkov sa prejaví vyšším počtom „čísel“ na ktorých TMSK môže/musí terminovať hovor, a teda náklady na rozvoj a údržbu predajných miest významne prispievajú k zníženiu jednotkových nákladov na terminovaný hovor.

Pokiaľ ide o alokáciu primeranej časti nákladov na budovy, táto **je priamo spomenutá v Prístupovej Smernici**.⁵ a preto ju považujeme za náklad súvisiaci so službou terminácie a teda aj za oprávnený náklad.

3.2. Náklady na dotované telefóny

Náklad, ktorý vzniká operátorovi z poskytnutia dotácie na mobilný telefón, je priamym dôsledkom vytvárania hodnoty vo vzťahu k volanému.. Dotovaním mobilných telefónov operátori umožňujú používať mobilné služby (vrátane prijímania volaní!) aj zákazníkom, ktorí by inak nemali možnosť zakúpiť si mobilný telefón a prijímať volania. Zvyšovanie počtu zákazníkov umožňuje väčšie úspory z rozsahu (vyšší počet terminovaných minút aplikovaný na fixné náklady), čo má za dôsledok postupné znižovanie priemerného jednotkového nákladu na termináciu. Týmto dochádza k tvorbe tzv. pozitívnej externality. Z uvedeného dôvodu by dotácia mobilných zariadení mala byť zaradená do oprávnených nákladov služby ukončovania hovorov. Problematika “externality ukončovania hovorov” je pritom v regulačnom prostredí EÚ dobre známa.

3.3. Náklady na činnosti orientované na zákazníka

Operátor nie je schopný sa starať o zákazníkov iba v časti odchádzajúcich hovorov, ale je povinný poskytovať zákaznícky servis pre celé portfólio služieb, tzn. vrátane prichádzajúcich hovorov. Maloobchodný fakturačný systém je potrebný na udržiavanie zákazníkov. Zníženie počtu zákazníkov by nevyhnutne spôsobilo nárast nákladov na jednotlivý terminovaný hovor. Vzhľadom na skutočnosť, že prichádzajúci domáci hovor nie je spoplatnený volaným zákazníkom, terminačný poplatok je jediným zdrojom, z ktorého operátor môže pokryť náklady na zákaznícky servis a fakturáciu v časti alikvótnej prichádzajúcej prevádzke. Inak tieto náklady zostanú nepokryté, resp. budú pokryté z inej maloobchodnej služby, čo spôsobí jej zdraženie. Vo všeobecnosti, tento náklad je priamym dôsledkom vytvárania hodnoty vo vzťahu k volanému, čím dochádza k tvorbe tzv. “pozitívnej externality”. Uznanie regulátorom takejto „externality“ v regulačnom praxe EU je známe: britský regulátor Ofcom napríklad povolil, aby takáto “externalita” bola súčasťou nákladov na ukončovanie hovorov.⁶

⁵ When a national regulatory authority calculates costs incurred in establishing a service mandated under this Directive, it is appropriate to allow a reasonable return on the capital **employed including appropriate labour and building costs** (Recital 20)

⁶ *Ofcom considers that, broadly speaking, the estimates used in the previous consultations remain relevant to the decision about an appropriate externality surcharge. However, given the upwards revisions to two of these estimates, Ofcom believes it would be appropriate to allow an additional 0.1ppm for the externality surcharge.*

3.4. Podporne aplikácie (software):

Podporné aplikácie a SW (napr. SAP, HR net, atď.) sú nevyhnutné pre procesy prevádzkovania mobilných sietí a podporu poskytovania služby ukončovania hovorov. Veľkoobchodný billing totiž je nevyhnutný na fakturáciu prepojenia. Ako ďalšie príklady uvádzame: SAP - evidencia, plánovanie údržby, objednávanie technológie, „inventory system“ atď. Je to významný pracovný nástroj pre prevádzku siete. Ďalej: „HR net“ (zamestnanecké rozhranie) - evidencia pohotovostí, pracovných plánov a pod. pre prevádzku.

3.5. Marketing a reklama

Náklady na marketing a reklamu v časti podpory značky (t.zv. „brand promotion“): tieto náklady vo väčšine prípadov nutne vyplývajú zo zámeru operátora osloviť čo najväčší počet zákazníkov, a tak zvýšiť počet ľudí, ktorým možno ukončovať hovory, a týmto znížiť jednotkový náklad na termináciu (tzn. pozitívna externalita). Ich zaradenie do nákladovej bázy služby ukončovania hovorov je preto opodstatnené. Takýto prístup sa pritom opiera o prax európskych regulátorov: český regulátor napríklad povolil začlenenie niektorých kategórií marketingových nákladov do nákladov na službu ukončovania hovorov.⁷

3.6. Vernostné programy

Náklad, ktorý vzniká operátorovi zo zabezpečenia vernostných programov, je priamym dôsledkom vytvárania hodnoty vo vzťahu k volanému, čím dochádza k tvorbe „pozitívnej externality“, ktorá je internalizovaná poplatkom za ukončovanie hovoru. Tak isto, vernostné programy motivujú zákazníka zvyšovať počet prevolaných minút, čím sa zabraňuje nárastu nákladov na termináciu.

3.7. „Customer Relations Management“ (CRM)

CRM je potrebný na udržiavanie zákazníkov, ako aj na uspokojenie požiadaviek zákazníka i vyriešenie prípadných technických problémov zamedzujúcich ukončenie hovorov na koncovom zariadení. Zníženie počtu zákazníkov by nevyhnutne spôsobilo nárast nákladov na jednotlivý terminovaný hovor. Týmto pádom, správne alokovaná čiastka nákladov na CRM systém je súčasťou nákladov podniku na prepojenie sietí.

3.8. Servis telefónov

Náklad na servis telefónov je priamym dôsledkom vytvárania hodnoty vo vzťahu k volanému, čím dochádza k tvorbe tzv. „externality“, ktorá je internalizovaná poplatkom za ukončovanie hovoru. Poskytovanie servisu telefónov je automaticky považovaný zákazníkmi za samozrejmu súčasť starostlivosti o zákazníkov, ktorú zákazníci požadujú.

3.9. Nedobytné pohľadávky

Priradenie nedobytných pohľadávok ako nákladov k viacerým službám sa premieta aj do regulačných odporúčaní EÚ o tvorbe nákladových položiek na službu ukončovania hovorov⁸

This takes the appropriate surcharge to 0.5ppm.” Annex D - The network externality surcharge, Statement on Wholesale Mobile Voice Call Termination consultation. 2004

⁷ Vid' Opatření obecné povahy c. OOP/4/03.2006-3, tabuľka č.7.

⁸ Odporúčanie ERG 1998.

Všetky vyššie uvedené kategórie nákladov by podľa názoru spoločnosti T-Mobile by mali byť uznané v rozhodnutí ako čiastočné oprávnené.

Záverom si spoločnosť T-Mobile dovoľuje uviesť, že verí, že sa jej týmto stanovisko aspoň čiastočne podarilo ozrejmiť jej názory na jednotlivé otázky relevantné pre správne nastavenie nákladového modelu, ktoré práve prebieha. Spoločnosť T-Mobile preto dúfa, že sa podarí nájsť také riešenie, ktoré pomôže nastaviť reguláciu tak, aby mala vyvážený a teda čo najviac pozitívny dopad na trh elektronických komunikácií na Slovensku.

Stanovisko úradu

Všetky pripomienky uvedené v bode 3.1 až 3.9 sa týkajú požiadavky zmeniť status neoprávnených nákladov na čiastočne oprávnené. Vzhľadom na to, že na predkonzultačných stretnutiach za účasti všetkých mobilných operátorov boli so súhlasom operátorov presne špecifikované nákladové položky, ktoré súvisia s ukončovaním volaní priamo, nepriamo a tiež ostatné spoločné resp. režijné náklady a náklady boli rozdelené na oprávnené, oprávnené a neoprávnené úrad nevidí dôvod tento stav meniť.

Pripomienky neakceptované.

Orange v liste zo dňa 18.06.2009 uviedol k návrhu „Rozhodnutia...“ tieto pripomienky:

V nadväznosti na spomenuté predkonzultácie si dovoľujeme týmto listom vyjadriť naše pripomienky k Návrhu rozhodnutia telekomunikačného úradu SR zo dňa 19. mája 2009, ktorým sa určuje metóda kalkulácie cien za služby ukončenia volania vo verejnej mobilnej telefónnej sieti významného podniku (ďalej len „Návrh“), ktorý nám bol zároveň tým istým dňom aj doručený, a to v rámci národných konzultácií, uskutočňovaných podľa § 10 ods. 1 zákona č. 610/2003 Z.z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“). Predmetný dokument chápeme ako významný medzník na mobilnom telekomunikačnom trhu a preto máme za to, že je potrebné všetky pojmové a definíčné nejasnosti odstrániť už v tomto kroku a zabezpečiť, aby kalkulácia stanovenou metódou bola aj jednoznačne a transparentne vykonateľná.

Z nášho pohľadu predložený dokument obsahuje viacero nejasností a nepresností, rovnako v ňom absentujú niektoré definície, ktoré by jednoznačne určili čo a ako má byť vykonané a v akej forme a štruktúre majú byť údaje predkladané.

1. Vo všeobecnosti považujeme za nevyhnutné, aby všetky kalkulačné vzorce boli definované nielen slovným vyjadrením, ako je to napríklad v prípade výpočtu Investičných nákladov na strane 2 Návrhu, ale rovnako ako v prípade metódy výpočtu váženého priemeru nákladu kapitálu (WACC) bol vždy uvedený aj matematický zápis a definície vstupných premenných. Týka sa to všetkých dielčích výpočtov nákladov, stanovenia jednotlivých pomerov prevádzky, stanovenia alokačných kľúčov atď., a najmä výsledného vzorca kalkulácie nákladov na jednotku prenosu.

Stanovisko úradu

Úrad v návrhu Rozhodnutia plne akceptoval pripomienku a okrem slovného vyjadrenia uviedol aj matematický zápis a definície premenných.

Pripomienka akceptovaná.

2. Tiež by sme radi navrhli zjednotenie používanej terminológie a uvádzali, že do výpočtov budú vstupovať prevádzkové náklady, odpisy investičného majetku (nie investičné náklady) a náklady na vložený kapitál.

Stanovisko úradu

Úrad v návrhu Rozhodnutia plne akceptoval pripomienku zjednotil používanú terminológiu.

Pripomienka akceptovaná.

3. *Priemerná zostatková hodnota investičného majetku*

Výpočet priemernej zostatkovej hodnoty investičného majetku na princípe priemeru piatich hodnôt tak ako je stanovené v Návrhu, nepovažujeme za optimálne, ale naopak priamo v rozpore s princípom vstupu hodnôt do kalkulácie na základe metódy FAHC, kde je požadované vychádzať z údajov účtovnej závierky overenej auditorom. Navrhujeme preto daný vzorec zmeniť nasledujúcim spôsobom

$$NBV_{\text{rok}} = (NBV_{31.12.\text{rok}} + NBV_{31.12.\text{rok}-1})/2$$

$NBV_{31.12.\text{rok}}$ = priemerná zostatková hodnota investičného majetku k 31.12. daného roku

$NBV_{31.12.\text{rok} - 1}$ = priemerná zostatková hodnota investičného majetku k 31.12. predchádzajúceho roku

Vami navrhovaný spôsob výpočtu priemernej zostatkovej hodnoty nie je podporovaný ekonomickými systémami, bol by neodôvodnene prácny a hlavne by nebol overený auditorom.

Stanovisko úradu

Úrad v návrhu Rozhodnutia plne akceptoval pripomienku a pre výpočet priemernej zostatkovej hodnoty investičného majetku použil navrhovaný vzorec.

Pripomienka akceptovaná.

4. *Priemerná miera návratnosti vloženého kapitálu*

S poukazom na spôsob stanovenia WACC (weighted average cost of capital), písomne pripomienkovaný zo strany našej spoločnosti v procese predkonzultácií, môžeme na tomto mieste len zopakovať naše najvýznamnejšie pripomienky, ktoré zatiaľ neboli v texte Návrhu zohľadnené:

- rozhodnutie by malo udávať oficiálne zdroje vstupných údajov, ich aktuálnosť (k akému dátumu boli stanovené),
- rozhodnutie by malo jednoznačne udávať k akému termínu bude hodnota WACC vypočítaná a aká je doba jeho platnosti, resp. by malo exaktne určiť hodnotu WACC, ktorá má byť použitá v kalkuláciách. Pre prípady mimoriadnych stavov, akým je napríklad súčasná svetová hospodárska kríza, absentuje možnosť prehodnotenia používanej hodnoty a stanovenie pravidiel, kedy a za akých podmienok takéto prehodnotenie nastane,
- pripomíname, že počas konzultácií sme dospeli k dohode, že bude použitá hodnota WACC pred zdanením, tak ako je zaužívanou praxou v EÚ,

- s poukazom na § 22 ods. 1, prvá a druhá veta zákona máme za to, že spôsob stanovenia WACC má byť integrálnou súčasťou metódy kalkulácie cien za služby ukončenia volania,
- v procese predkonzultácií bol prezentovaný návrh stanovenia WACC spracovaný externou poradenskou firmou, ktorý vychádzal z existujúcej ekonomickej reality r. 2008. Táto realita sa ale za pomerne krátku dobu s ohľadom na globálnu ekonomickú krízu, ktorá výrazne zasiahla aj Slovensko zásadne zmenila, a to v takom rozsahu, ktorý je inak bežný len v kontexte rokov, resp. niekedy až desaťročí. Znovu preto opakujeme aj na tomto mieste, že tak zásadné zmeny ekonomického prostredia si vyžadujú úpravu stanoveného WACC k času vydania metódy kalkulácie cien.

Tiež by sme radi upozornili na skutočnosť, že vzorec na výpočet WACC uvedený v Návrhu je nám neznámy a takýto vzorec sa neuvádza podľa nám známych podkladov v žiadnom z dostupných odborných zdrojov.

Stanovisko úradu

Úrad v návrhu Rozhodnutia plne akceptoval pripomienky a pre výpočet WACC a použil vzorec podľa Postupu implementácie odporúčania Komisie ohľadom oddeleného účtovníctva a systému nákladového účtovníctva podľa regulačného rámca pre elektronickú komunikáciu (Guidelines for implementing the Commission Recommendation C (2005) 3480 on Accounting Separation and Cost Accounting Systems under the regulatory framework for electronic communications), ktorý Orange dňa 13.07.2009 písomne akceptoval.

Pripomienka akceptovaná.

5. Zo slovnej dikcie Rozhodnutia nie je jednoznačné akým spôsobom je hodnota WACC v kalkulácii nákladov uplatnená. Po prvýkrát je WACC v časti Investičných nákladov jednou zo vstupných premenných kalkulácie nákladov pre každú investičnú skupinu. Druhýkrát je spomínaný ako nástroj na uplatnenie si primeranej miery návratnosti vloženého kapitálu. Z takto formulovanej metódy uplatnenia si primeranej miery návratnosti pri absencii matematickej formuly nie je jednoznačne jasné, na ktoré typy nákladov je možné WACC uplatniť. Považujeme za objektívne správne uplatniť si primeranú mieru návratnosti na všetky typy oprávnených nákladov vstupujúcich do kalkulácie cien. Náš názor podporujú aj rozhodnutia viacerých národných európskych regulátorov, ktorí toto v národných rozhodnutiach umožnili.

Stanovisko úradu

Úrad v návrhu Rozhodnutia plne akceptoval pripomienky a primeranú mieru návratnosti vloženého kapitálu je možné uplatniť na všetky typy oprávnených nákladov vstupujúcich do kalkulácie cien.

Pripomienka akceptovaná.

6. Metodika výpočtu

Návrh hovorí o tom, že metodika výpočtu je postavená na zásade, že služba ukončovania volaní z inej siete, ktorá je zostavená v sieti významného podniku je nákladovo ovplyvnená len tými prvkami siete, ktoré sú pri ukončení volania využité (v súlade s príslušnou tabuľkou alokačných kľúčov).

Návrh ďalej konštatuje, že na správne priradenie podielu, ako sa ten ktorý komutačný, prenosový a infraštruktúrny prvok siete priraduje k danej službe slúžia tzv. faktory použitia

alebo už spomínané alokačné kľúče. Samotný návrh a ani jeho príloha však takúto tabuľku a ani návod ako by tieto kľúče mali byť stanovené neobsahuje, a to napriek skutočnosti, že potrebné podklady odovzdala v rámci procesu predkonzultácií tak naša spoločnosť, ako aj ostatné podniky pôsobiace na príslušnom relevantnom trhu.

Stanovisko úradu

Úrad zvážil pripomienku a dospel k názoru, že pripomienka smeruje k spresneniu alokačnej metódy u prevádzkových a investičných nákladov tak, aby bolo možné pri alokácii nákladov procesov či priamych nákladov na služby použiť v súlade s metódou ABC viac alokačných kľúčov, nielen pomer prevádzky. Navrhované spresnenie bolo do návrhu Rozhodnutia zapracované.

Pripomienka akceptovaná

7. Navrhovaný vzorec na výpočet nákladu na jednotku prenosu

$$N_j = \frac{\sum N}{\sum J}$$

považujeme za neúplný a ťažko aplikovateľný. Návrh síce konštatuje, že jednotka prenosu sa líši od formy poskytovanej služby, neberie však už do úvahy, že samotné jednotky prenosu sa líšia aj tým, ako využívajú jednotlivé prvky infraštruktúry. Jednoduchý pomer sumy nákladov a sumy jednotiek by takto viedol k výraznej deformácii výslednej nákladovej hodnoty. Z tohto dôvodu je potrebné vytvoriť tabuľku prevodu, ktorá jednotlivé jednotky prenosu prevedie na jednotnú unifikovanú jednotku prenosu, za ktorú navrhujeme zvoliť 1 minútu hlasovej prevádzky.

Stanovisko úradu

Úrad zvážil pripomienku a do návrhu Rozhodnutia vložil presnejšie definície parametrov a vstupov a spresnil postupy výpočtov, postupy stanovenia alokačných kľúčov ako aj prevodový mostík pre stanovenie unifikovaných jednotiek prenosu a tiež priemerné hodnoty využitia siete.

Pripomienka akceptovaná.

8. Podnik je podľa Návrhu následne povinný zaslať vykalkulovaný náklad na jednotku prenosu spolu so sumárom alokovaných nákladov, investícií a vloženého kapitálu na výstupnom formulári. Túto formuláciu je potrebné formálne upraviť tak, aby bolo možné ju splniť, a teda dodať očakávané vstupy. Konkrétne navrhujeme danú podmienku upraviť tak, že spolu s vykalkulovaným nákladom na jednotku prenosu je podnik povinný na danom formulári predložiť aj sumár prevádzkových nákladov, odpisov z investícií a nákladov na vložený kapitál. Nakoľko sa takýto formulár alebo jeho vzor sa v Návrhu alebo jeho prílohe nenachádza, je potrebné ho súčasne doplniť.

Stanovisko úradu

Úrad zvážil pripomienku a v návrhu Rozhodnutia zmenil uvedenú formuláciu nasledovne „Náklad na jednotku prenosu, spolu so sumárom alokovaných prevádzkových nákladov, odpisov z investícií a vloženého kapitálu je povinný podnik predložiť úradu“.

Pripomienka akceptovaná.

9. Finálne stanovenie ceny za ukončenie volania v sieti významného podniku

Návrh vo svojom poslednom odstavci finálne popisuje ako bude stanovená výsledná cena za ukončenie volania v sieti významného podniku. Ako výstupný model je zvolená porovnávací (benchmarking) metóda, a to v dvoch krokoch. V prvom ide o porovnanie údajov predložených významnými podnikmi a následne v druhom tiež o porovnanie s cenami v rámci Európskej únie. Je skutočnosťou, že Odporúčanie Európskej komisie zo dňa 7.5.2009 o regulačnom režime pevných a mobilných terminačných poplatkov v EÚ (COMMISSION RECOMMENDATION of 7.5.2009 on the Regulatory Treatment of Fixed and Mobile Termination Rates in the EU – ďalej len „Odporúčanie“) počíta v odseku 12 s metódou porovnania cien (benchmark) práve v prípadoch, kedy v prechodnom období zatiaľ nie je pre nákladové stanovenie cien ukončenia volaní aplikovaná metóda LRIC. Samotná výkladová časť Odporúčania však poukazuje na skutočnosť, že aplikovanie metódy porovnávania má výraznú slabinu v prípade, že nie je vhodne zvolená báza voči ktorej sa porovnanie uskutočňuje. Z tohto dôvodu navrhujeme v Návrhu upraviť a doplniť nasledovné časti

- ako a akým spôsobom bude uskutočnené porovnanie predložených údajov významnými podnikmi medzi sebou
- ako a akým spôsobom bude uskutočnené následné porovnanie predložených údajov významnými podnikmi s ostatnými cenami v rámci Európskej únie
- uvedenie oficiálneho zdroja – zvolená báza porovnávania – a časová platnosť údajov porovnávací bázy
- uvedenie finálnej metódy ako bude stanovená výsledná cena za ukončenie volania v sieti významného podniku.

Stanovisko úradu

Úrad zväzil pripomienku a v návrhu Rozhodnutia zmenil a spresnil postup ako bude uskutočňovať porovnanie predložených údajov významnými podnikmi medzi sebou a ako a akým spôsobom bude uskutočnené následné porovnanie predložených údajov významnými podnikmi s ostatnými cenami v rámci Európskej únie a tiež ako bude stanovená konečná cena za službu ukončenia volania..

Pripomienka akceptovaná.

10. V súvislosti s budúcim prvým vyhodnocovaním údajov, predložených podnikmi na základe publikovanej metódy kalkulácie cien a ich vzájomným porovnávaním úradom s použitím benchmarkingu najprv na národnej báze a následne aj v rámci EÚ, v oboch prípadoch s cieľom zabezpečiť uplatnenie konceptu efektívneho operátora (odsek 1 Odporúčania) považujeme za osobitne významné zabezpečenie primeraného prechodu zo súčasných samoregulovaných cien za ukončenie volaní na ceny regulované, a to najmä v nasledovných aspektoch:

- a) nezvýšenie cien za ukončenie volaní po zavedení metodiky FAHC,
- b) zabezpečenie postupného odstránenia asymetrie v súlade s recitálom 17 Odporúčania.

ad a) jednou z najvýraznejších výhod doteraz uplatňovanej metódy samoregulácie cien za ukončenie volaní v mobilných sieťach je osobitne po zavedení oddelenej evidencie nákladov spojených so službou terminácie, uplatňovanej od kalendárneho a účtovného roku 2005 vždy spätne k 30. júnu roku nasledujúceho tá skutočnosť, že všetci mobilní operátori, poznajúc náklady spojené s termináciou volaní za predchádzajúce roky a majú tak možnosť primerane a aj pomerne presne predvídať výšku týchto nákladov aj v rokoch nasledujúcich, ako racionálne sa správajúci podnikatelia podnikajúci na liberalizovanom trhu výšku týchto

nákladov nepochybne premietli do komerčne dohodnutých cien za ukončenie volaní do svojich mobilných telefónnych sietí.

Máme teda za to, že v súčasnosti dohodnuté a účtované komerčné ceny za služby prepojenia v prípade všetkých troch operátorov zahŕňajú všetky náklady vynaložené na ich poskytovanie, vrátane primeranej návratnosti vloženého kapitálu. Neexistuje teda žiadny dôvod na to, aby tieto komerčne dohodnuté a účtované ceny, tak ako sú uvedené v uzavretých zmluvách o prepojení a ich dodatkoch na rok 2009, resp. roky 2009-2010, boli po zavedení metódy FAHC v prípade ktoréhokoľvek z operátorov zvyšované, čo žiadame z dôvodu právnej istoty pri tak významnej kategórii cien *expressis verbis* doplniť aj do pripomienkovanej záverečnej časti návrhu metódy, týkajúcej sa jej implementácie.

ad b) s poukazom na recitál 17 Odporúčania, kde sa bez akýchkoľvek alternatív veľmi jasne uvádza, že akékoľvek existujúce asymetrie sa majú v stanovenom prechodnom období troch, respektíve najviac štyroch rokov od vstupu operátora na trh (v prípade Telefóniky O2 Slovakia, s.r.o. to bol 2. február 2007) postupne odstraňovať (v anglickom origináli „phasing out“), žiadame úrad v praxi regulačne zabezpečiť, aby ceny účtované uvedenou spoločnosťou po zavedení nákladovej orientácie cien bezvýhradne a kontinuálne zodpovedali spomenutej povinnosti a aby sa od cien účtovaných našou spoločnosťou neodlišovali o viac ako súčasných 0,0042 €.

Z porovnania odsekov 2 – 10 a 12 Odporúčania je navyše zrejmé, že za regulované ceny sa v zmysle Odporúčania považujú len ceny regulované prostredníctvom jednotne zavádzanej metodiky LRIC, pričom nasadenie LRIC má byť konečným cieľom vo všetkých členských štátoch EÚ, s lehotou do 1. júla 2014 (odsek 12 Odporúčania). Platí totiž, že celá časť Odporúčania začínajúca odsekom 2 a končiaca odsekom 10 kontinuálne na seba odsek za odsekom nadväzuje a celá sa vzťahuje len na nasadenie metodiky LRIC, pričom výsledkom nasadenia akejkoľvek inej metodiky sú v terminológii Odporúčania nie regulované, ale len „dočasné“ ceny (interim prices), ktoré nie sú riešené v rámci ustanovení o LRIC, ale len v prechodných ustanoveniach odseku 12 Odporúčania. Asymetriu pritom Odporúčanie pripúšťa v odseku 10, tzn. len v prípade regulovaných cien = LRIC.

S ohľadom na skutočnosť, že a) v súčasnosti sa na Slovensku zavádza metodika FAHC a s nasadením metodiky LRIC sa do r. 2010 nepočíta, b) Telefónica O2 Slovakia disponuje rovnakými frekvenčnými prídelmi na poskytovanie hlasovej telefónnej služby ako ostatní mobilní operátori, ide v danom prípade navyše len o teoretickú možnosť.

V minulosti sa vo vzťahu k frekvenčným prídellom v niektorých prípadoch operovalo s argumentom, že Telefónica O2 Slovakia, s.r.o. je v porovnaní s konkurenciou predsa len znevýhodnená, pretože T-Mobile Slovensko, a.s. disponuje frekvenčným prídellom v pásme 450 MHz a Orange Slovensko, a.s. v pásme 870 MHz. Tento argument ale nie je prinajmenšom vo vzťahu k hlasovej službe relevantný, nakoľko ani jedno z uvedených pásiem sa na poskytovanie mobilnej telefónnej služby nevyužíva.

Ako je zrejmé z recitálu 16, iné dôvody asymetrie ako rozdielne frekvenčné prídely neboli v rámci prípravy Odporúčania identifikované, čo je samo osebe s ohľadom na zásadný regulačný význam tohto dokumentu pre celú 27-člennú Európsku úniu a značný objem zdrojov vynaložených na jeho prípravu významné. Existenciu takýchto dôvodov síce Odporúčanie v odseku 10 nevylučuje, avšak viaže ju výlučne na preukázanie vyšších jednotkových nákladov a nasadenie metodiky LRIC.

Konštatujeme, že vyššie jednotkové náklady s ohľadom na súčasnú absenciu ex ante regulačných povinností na veľkoobchodnom trhu č. 9 voči Telefónike O2 Slovakia a povinnosti nákladovej orientácie cien osobitne predmetná spoločnosť nepreukázala, a to nielen v rámci jedinej pre asymetriu prípustnej metodiky LRIC, ale ani v rámci inej metodiky.

Naopak, použitie metódy benchmarkingu Odporúčanie jednoznačne viaže v odseku 12 len na použitie inej metodiky ako je LRIC. Nakoľko asymetriu pripúšťa Odporúčanie len v rámci LRIC, súčasné použitie benchmarkingu a asymetrie je regulačne vylúčené. Takémuto záveru svedčí aj list Európskej komisie, DG InfoSoc z 24. apríla 2009, ktorý, hoci bol zaslaný ešte pred vydaním Odporúčania, v súlade s týmto neskôr publikovaným dokumentom úrad od uplatnenia asymetrie odrádza a prípadne ju pripúšťa výhradne pri objektívne preukázaných rozdieloch v nákladoch (str. 4 in fine), ktoré úrad k dispozícii nemá.

Napokon aj odhliadnuc od Odporúčania, akokoľvek je regulačne dôležité, neprípustnosť kombinácie benchmarkingu a asymetrie je zrejmá aj z logického výkladu samotného inštitútu benchmarkingu. Nakoľko ERG vydáva len jeden vážený priemer, nie jeden pre etablovaných operátorov a iný pre novšie na trh vstúpivších, nemožno asymetriu nijako relevantne benchmarkovať. A nie je to súčasne ani potrebné a vhodné, nakoľko podstatou benchmarkingu nie je preukázanie nákladovosti cien, a teda ani rozdielov v nákladoch jednotlivých operátorov, na to slúžia nákladové metodiky LRIC, FAHC a pod., ale naopak urýchlenie priblíženia ku konceptu efektívneho operátora v zmysle odseku 1 Odporúčania.

S ohľadom na skutočnosti uvedené vyššie a v súlade s citovanými ustanovenia Odporúčania žiadame úrad pri implementácii metódy kalkulácie cien FAHC a použití benchmarkingu zabezpečiť odstránenie pretrvávajúcej a mimo komerčnej dohody neodôvodnenej asymetrie v mobilných terminačných poplatkoch, uplatňovaných v SR.

Príloha č.1

Samotná Príloha č. 1 je členená do štyroch samostatných tabuliek, ktoré postupne obsahujú

- Č. 1. „Investičné náklady“ na všetky priame sieťové a nesieťové náklady ako aj spoločné a zdieľané sieťové a nesieťové náklady. Spoločné a zdieľané náklady na prepožičanú prevádzku sú alokované na základe vyťaženia jednotlivých sieťových prvkov, pričom ako alokačné kľúče budú použité pomer prevádzky, počet zamestnancov, prípadne odpracované hodiny a budú priradené metódou ABC;
- Č. 2. „Prevádzkové náklady“ iba priame a nepriame náklady na ukončenie volaní v sieti významného podniku alokované alokačnými kľúčmi pomer prevádzky, počet zamestnancov, prípadne odpracované hodiny a budú priradené metódou ABC;
- Č. 3. „Čiastočne oprávnené náklady“ investičné a prevádzkové náklady alokované na službu ukončenia volania v sieti významného podniku podľa v tabuľke stanoveného alokačného kľúča;

- Č. 4 „Neoprávnené náklady“, ktoré v žiadnom prípade nemôžu byť zahrnuté do nákladov na službu ukončenia volania v sieti významného podniku.

Tabuľka Č.1

- je nevyhnutné spresniť kategóriu očakávaných vstupných dát. Navrhujeme formuláciu upraviť spôsobom, aby vstupnými údajmi pre danú tabuľku bola celková výška odpisov z investícií v danom roku. Navrhujeme rovnako zmeniť názov tabuľky na „INVESTIČNÉ NÁKLADY – ODPISY INVESTIČNÉHO MAJETKU“;
- je potrebné ku každej položke doplniť krátku definíciu položky,
- vo formulácii „Spoločné a zdieľané náklady na prepojovanú prevádzku sú alokované na základe vyt'aženia jednotlivých sieťových prvkov, pričom ako alokačné kľúče budú použité pomer prevádzky, počet zamestnancov, prípadne odpracované hodiny a budú priradené metódou ABC“ nie je uvedený návod a spôsob, ako a aké kľúče majú byť použité,
- z obsahovej stránky v tabuľke absentujú investície do veľkoobchodného fakturačného systému.

Stanovisko úradu

Úrad zvážil pripomienku a v návrhu Rozhodnutia zmenil názov Tabuľky č. 1 na „INVESTIČNÉ NÁKLADY – ODPISY INVESTIČNÉHO MAJETKU“, „Rozsah položiek ako aj ich definícia bola dohodnutá všetkými tromi mobilnými operátormi na predkonzultačných stretnutiach a preto ju úrad nepovažuje za potrebné do návrhu Rozhodnutia doplniť. Alokačné kľúče ako aj spôsob ich použitia bol do návrhu Rozhodnutia doplnený.

Pripomienka čiastočne akceptovaná.

13. *Tabuľka Č.2*

- formulácia „...priame a nepriame náklady na ukončenie volaní v sieti významného podniku alokované alokačnými kľúčmi pomer prevádzky, počet zamestnancov, prípadne odpracované hodiny a budú priradené metódou ABC“ neuvádza návod a spôsob, ako a aké kľúče majú byť použité,
- je potrebné ku každej položke doplniť aj jej krátku definíciu.

Stanovisko úradu

Úrad zvážil pripomienku. Rozsah položiek ako aj ich definícia bola dohodnutá všetkými tromi mobilnými operátormi na predkonzultačných stretnutiach a preto ju úrad nepovažuje za potrebné do návrhu Rozhodnutia doplniť. Alokačné kľúče ako aj spôsob ich použitia bol do návrhu Rozhodnutia doplnený.

Pripomienka čiastočne akceptovaná.

13. *Tabuľka Č.3*

- názov tabuľky navrhujeme zmeniť na „OSTATNÉ OPRÁVNENÉ NÁKLADY“, nakoľko tak ako predchádzajúce tabuľky obsahuje len oprávnené náklady alokované vopred stanoveným kľúčom
- v súlade s rokovaniami v procese prípravy Návrhu v rámci predkonzultácií by sme radi pripomenuli, že náklady sa priradujú de facto v dvoch krokoch, prvým krokom je uznanie oprávnenosti, resp. neoprávnenosti nákladu alebo

pomeru, ktorým bude daný náklad oprávnený (Top-down). V druhom kroku sa tieto náklady priradia k jednotlivým položkám prevádzky, čo v Návrhu zohľadnené nie je, tam oba kroky splyvajú, čo vedie k nejasným formuláciám

- je potrebné ku každej položke doplniť krátku definíciu položky.

Položky tabuľky

Náklad	Alokačný kľúč	Pripomienka
Autá priamo súvisiace s termináciou	Pomer prevádzky	Podľa nášho názoru alokovať pomerom prevádzky nie je správne, navrhujeme, aby alokačným kľúčom bol účel použitia a počet automobilov
Počítačové systémy a IT technológie	Pomer prevádzky	Podľa nášho názoru alokovať pomerom prevádzky nie je správne, navrhujeme, aby alokačným kľúčom bolo pracovné zaradenie zamestnancov a ich počet
Kancelárske zariadenia	Odpisy rádiovkej prevádzky	Nie je nám jasné, čo je myslené Odpisom z rádiovkej prevádzky. Tiež tento kľúč nepovažujeme za vhodný.
Povolenie na výstavbu a užívanie prístupových ciest	Pomer prevádzky	Podľa nášho názoru alokovať pomerom prevádzky nie je správne.
UMTS licencie	Podľa využitia siete	Žiadame o upresnenie, ako sa majú UMTS licencie zohľadniť vo výpočte oprávnených nákladov a akým kľúčom majú byť alokované medzi jednotlivé položky prevádzky. „Podľa využitia siete“ je pojem vágny a mohol by viesť k dezinpretácii.
GSM licencie	Podľa využitia siete	Rovnaká pripomienka, ako k UMTS licenciám
Náklady súvisiace s používaním hmotného investičného majetku	Pomer prevádzky (Podľa investícií)	Žiadame o definíciu (alebo príklad) o aké náklady ide.
Náklady na školenia a kurzy	Pomer prevádzky	Nie je definované aký má mať zvolený kľúč vzťah k danému nákladu. Pomer prevádzky je vhodný na priradenie oprávnených nákladov k jednotlivým druhom prevádzky, avšak nie je definovaný pomer, koľko % z daných nákladov bude považovaných za oprávnené.
Účtovníctvo a audit	Pomer prevádzky	Žiadame o definíciu (alebo príklad) o aké náklady ide. Nie je definované aký má mať zvolený kľúč vzťah k danému nákladu. Pomer prevádzky je vhodný na priradenie oprávnených nákladov k jednotlivým druhom prevádzky, avšak nie je definovaný pomer, koľko % z daných nákladov bude považovaných za oprávnené.

Stanovisko úradu

Úrad zvážil pripomienku a v návrhu Rozhodnutia zmenil názov Tabuľky č. 3 na „OSTATNÉ OPRÁVNENÉ NÁKLADY“. Rozsah položiek ako aj ich definícia bola dohodnutá všetkými tromi mobilnými operátormi na predkonzultačných stretnutiach a preto ju úrad nepovažuje za

potrebné do návrhu Rozhodnutia doplniť. Alokačné kľúče ako aj spôsob ich použitia bol do návrhu Rozhodnutia doplnený.

Pripomienka čiastočne akceptovaná.

13. Tabuľka Č.4

- Je potrebné ku každej položke doplniť krátku definíciu položky

Položky tabuľky

Náklad	Pripomienka
Ostatné nepriame sieťové náklady	Žiadame o definíciu (alebo príklad) o aké náklady ide. Tiež by sme radi požiadali o prehodnotenie oprávnenosti tejto nakladovej položky, keďže už z názvu vyplýva, že ide o náklady týkajúce sa siete.
Licencie a implementácia billingových zákazníkov a podporných aplikácií (SW)	Chýba definícia nakladovej položky – nie je známy pojem billingový zákazník, o akého zákazníka ide.
Ostatný CAPEX	Ostatný capex je široký pojem, žiadame o upresnenie vo vzťahu k čomu je ostatný, ideálne je uvedenie príkladu.
Orange FTTH	Navrhujeme predefinovať na „Náklady na optickú infraštruktúru pre poskytovanie vysokorýchlostného internetu a ostatných služieb pevných sietí“
Ostatné všeobecné náklady	Rovnaká poznámka, ako k položke Ostatný CAPEX
Ostatné prevádzkové náklady oddelenia starostlivosti o zákazníkov	Žiadame o definíciu, ktoré sú prevádzkové náklady oddelenia starostlivosti o zákazníkov (ktoré predpokladáme patria medzi oprávnené) a ktoré ostatné náklady oddelenia starostlivosti o zákazníkov (ktoré predpokladáme sú zaradené ako neoprávnené).
Doprava, autá	Navrhujeme zaradiť medzi ostatné oprávnené náklady alokované kľúčom účelu využitia
Pohonné hmoty	Navrhujeme zaradiť medzi ostatné oprávnené náklady alokované kľúčom účelu využitia

Stanovisko úradu

Úrad zvážil pripomienku. Rozsah položiek ako aj ich definícia bola dohodnutá všetkými tromi mobilnými operátormi na predkonzultačných stretnutiach a preto ju úrad nepovažuje za potrebné do návrhu Rozhodnutia doplniť. Alokačné kľúče ako aj spôsob ich použitia bol do návrhu Rozhodnutia doplnený.

Pripomienka čiastočne akceptovaná.

14. Na záver si nad rámec jednotlivých účtovných a nákladových položiek uvažovaných v návrhu dovoľujeme upozorniť, že úrad pri stanovení návrhu metódy kalkulácie cien za služby ukončenia volania v protiklade s praxou najskúsenejších národných regulačných

úradov Európskej únie vôbec nevyhodnotil pôsobenie sieťových a iných externalít, ako fenoménu s výrazným vplyvom na celospoločenskú hodnotu mobilných elektronických sietí a služieb všeobecne a volaní ukončovaných v týchto sieťach osobitne.

Podľa našich zistení je regulátorom s najväčšími skúsenosťami v oblasti vyhodnocovania sieťových externalít britský OFCOM. V prílohe preto prikladáme stručnú analýzu sieťových externalít z pera profesora Robina Masona, známeho odborníka na teoretickú a aplikovanú mikroekonómiu a člena britskej Competition Commission, úradu s kompetenciou analogickou s Protimonopolným úradom Slovenskej republiky.

Úrad súčasne žiadame o vyhodnotenie sieťových externalít a o zohľadnenie ich vplyvu v návrhu metódy kalkulácie cien za služby ukončenia volaní. V prípade záujmu sme pripravení na tomto vyhodnocovaní participovať rovnako, ako sme participovali aj na procese predkonzultácií o účtovných aspektoch metódy kalkulácie cien.

Stanovisko úradu

Počas spracovávania Analýzy relevantného trhu č. 9 ukončenie volania v jednotlivých verejných mobilných sieťach, ani počas národných konzultácií k záverom analýzy, ani počas predkonzultačného procesu k Metóde kalkulácie cien za službu ukončenia volania vo verejnej mobilnej telefónnej sieti významného podniku nebola úradu predložená požiadavka na analýzu alebo vyhodnotenie sieťových externalít a o zohľadnenie ich vplyvu v návrhu Rozhodnutia. Preto úrad považuje túto požiadavku za účelovú s cieľom oddialiť prijatie rozhodnutia Metódy kalkulácie cien za službu ukončenia volania vo verejnej mobilnej telefónnej sieti významného podniku a tým oddialiť cenovú reguláciu.

Pripomienka neakceptovaná.

Ing. Jana Kopečná
riaditeľka odboru
ekonomickej regulácie